

СЕКЦІЯ 6 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4263/2023-3-10>**Пушкар М.С.***доктор економічних наук,
професор кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнського національного університету***Пушкар М.Р.***аспірант кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнського національного університету***Pushkar Mykhailo***Doctor of Economic Sciences,
Professor of the Department of Financial Control and Audit
Western Ukrainian National University***Pushkar Mykhailo***Graduate Student of the Department of Financial Control and Audit
Western Ukrainian National University*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОЛЕ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ НОВОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ

THE INFORMATION FIELD OF THE ENTERPRISE AS A BASIS FOR THE FORMATION OF A NEW ACCOUNTING SYSTEM

АНОТАЦІЯ

Значення облікової системи для управління підприємством неможливо переоцінити тому, що саме облікова інформація лежить в основі піраміди знань про бізнес підприємств і економіку держави в широкому розумінні, але при цьому виникає питання, а чи достатній обсяг такої інформації для контролю економічних процесів? На жаль, сучасний рівень управління економікою, починаючи від мікропідприємств і до макроекономіки, знаходиться досить далеко від ідеалу. Історично склалося так, що підприємства послугуються, у більшості випадків, стандартною інформацією «бухгалтерського обліку», який методологічно обмежений генеруванням виключно фінансової діяльності в цілому по підприємству, в той час, коли управління вимагає для контролю актуальної оперативної інформації про виконання робіт в окремих структурних підрозділах, а також досягнення стратегічної мети. Відсутність на більшості підприємств операційного (управлінського) обліку в структурних підрозділах та стратегічного з розвитку підприємства, призводить до низького рівня управління економікою підприємств, оскільки без інформації контрольну функцію менеджери не здійснюють, а рішення приймають хаотично на основі досвіду та інтуїції. Намагання створити нові підсистеми обліку часто не досягають мети, оскільки загальна теорія обліку їх не розглядає, методичних матеріалів з впровадження немає, а головне, науковці з обліку, за виключенням поодиноких авторів, нових ідей щодо розвитку нової системи обліку не пропонують. Мета статті спрямована на розкриття причини незадовільного стану з розробкою нової системи обліку для менеджменту, в результаті чого автори прийшли до висновку, що без уведення в облікову науку такого базового поняття, як інформаційне поле підприємства, система обліку розвиватися не може.

Ключові слова: інформаційне поле, система обліку, підсистема обліку, менеджмент, підприємство, бізнес, моделі.

ANNOTATION

The value of the accounting system for enterprise management cannot be overestimated because accounting information is at the base of the pyramid of knowledge about the business of enterprises and the economy of the state in a broad sense, but at the same time the question arises, is the volume of such information sufficient to control economic processes? Unfortunately, the current level of economic management, from microenterprises to macroeconomics, is far from ideal. Historically, enterprises use, in most cases, standard «accounting» information, which is methodologically limited to the generation of exclusively financial activities in the enterprise as a whole, at a time when the management requires for control actual operational information about the performance of work in individual structural divisions, as well as achieving a strategic goal. The lack of operational (managerial) accounting in structural divisions and strategic accounting for enterprise development at most enterprises leads to a low level of management of the economy of enterprises, since without information, managers do not perform the control function, and decisions are made chaotically based on experience and intuition. The information field can be imagined as a symbol of an open space where the facts of economic activity take place in their temporal and spatial dimensions. The field includes many different things, phenomena and processes between which there are relationships, interconnections and constant changes that are a consequence of the company's activities. Attempts to create new accounting subsystems often do not achieve their goal, because the general theory of accounting does not consider them, there are no methodological materials for implementation, and most importantly, accounting scientists, with the exception of individual authors, do not offer new ideas for the development of a new accounting system. The purpose of the article is aimed at revealing the cause of the unsatisfactory state with the development of a new accounting system for management, as a result of which the authors came

to the conclusion that without the introduction of such a basic concept as the information field of the enterprise into the accounting science, the accounting system cannot develop.

Key words: information field, accounting system, accounting subsystems, management, enterprise, business, models.

Постановка проблеми. Облік на підприємствах до цього часу не сформований в розвинуту систему, тому генерує, як правило, стандартну ретроспективну інформацію про фінансову діяльність по підприємству в цілому, ігноруючи потреби менеджменту в необхідній інформації для контролю господарських процесів. Намагання розширити обсяг інформації для менеджерів у фінансовому обліку (який вперто називають бухгалтерським) без наукового осмислення загального облікового процесу, не приносить бажаних результатів. Причина цього полягає у відсутності розуміння генезису обліку, як загально-філософської категорії відображення реальності свідомістю людей з метою адаптації до змін середовища. Облік перетворюється з ремесла чи мистецтва лише за умови вивчення інформаційного поля підприємства, з якого отримують факти про зміни в об'єктах спостереження, вимірювання та їх обробки методами математики і статистики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні автори книг чи статей у періодичних виданнях з облікової тематики проблеми теорії та практики функціонування інформаційного поля і його взаємодії з обліковою системою, на жаль, не досліджували. Проте, є публікація Гринь В.П. яка присвячена інформаційному простору, а не полю, в якій вона робить висновок про те, що «... обліковий інформаційний простір – це сукупність різноманітних видів облікової інформації, джерел її виникнення, місць її обробки, збереження та передачі, що стосується як обліково-інформаційної системи окремої бізнес-одиниці (підприємство, група підприємств), так і окремих елементів такої системи. До складу облікового інформаційного простору входять облікові інформаційні ресурси, тобто облікова інформація різних видів, обліково-інформаційна інфраструктура та засоби забезпечення обліково-інформаційної взаємодії між суб'єктами її створення, перетворення, представлення та трансляції користувачам» [1, с. 146].

За її логікою виходить, що існуюча система обліку і є інформаційним простором, а за нашою – це абсолютно різні поняття.

Простір існує сам по собі як філософська категорія, що притаманна матерії, а в обліковому сенсі – це вмістилище різноманітних об'єктів (речей, енергії, інформації, полів, явищ, процесів, у тому числі й інформаційного поля), які існують незалежно від волі людей. А інформаційне поле є одним із структурних елементів простору, структуру якого можна вивчити і використати знання для створення бажаної системи обліку. Без інформаційного поля, як частини простору підприємства, неможливо уявити процес функціонування облікової системи.

Про те, що простір і поле різні поняття зазначає також Дубняк К.А.: «Інформаційні поля та інформаційні потоки є основними структурними складовими інформаційного простору. Рух інформації в інформаційному полі здійснюється за допомогою фізичного зв'язку між одержувачем і джерелом інформації, що матеріалізується в інформаційному потоці» [2, с. 21].

Дослідженням інформаційного поля та його впливу на формування системи обліку присвячені роботи Пушкаря М.С. і Голінач Л.І. [3, с. 43–74], Пушкаря М.С. і Пушкаря М.Р. [4, с. 103–116], Семанюк В.З. [5, с. 295–310], в яких зазначається, що простір підприємства характеризується порядком розташування одночасно існуючих об'єктів у трьохмірному вираженні та часом, що відображає зміну простору в напрямі від минулого до сучасного і майбутнього.

Інформаційне поле обліку відображає лише ті елементи простору й часу спостережуваних об'єктів, які мають інформаційну цінність для практики управління бізнесом.

Для організації системи спостереження за об'єктами обліку потрібно створити інформаційно-комунікаційну інфраструктуру, яка би відповідала критеріям науковості, чого неможливо досягти без вивчення закономірностей інформаційного поля конкретного підприємства.

Постановка завдання. Автори статті акцентують увагу на розкритті нової економічної категорії «інформаційне поле» підприємства, яка безпосередньо стосується перспектив розвитку нової системи обліку. Інформаційне поле – це ключ для осмислення витоків економічної інформації для бізнесу та управління ним, а також розуміння генезису системи обліку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Отримання інформації про економічний стан, фінансове положення, динаміку показників господарської діяльності та перспективи розвитку підприємства відбувається за допомогою облікової системи, створеної на абстрактному (теоретичному) рівні мислення людини у вигляді моделі, яка відображає процеси функціонування підприємства і вимоги менеджменту.

Модель інтелектуальної системи обліку неможливо розробити без врахування особливостей інформаційного поля, яке має унікальну структуру в кожному окремому підприємстві. Розробка моделі та подальше втілення її у практику ставить за мету розширення обсягу та поглиблення змісту інформації для досягнення ефективної діяльності бізнесу.

Розвиток системи обліку можливий за умови врахування рефлексії економічної поведінки підприємства в конкурентному середовищі залежно від отриманої ділової інформації та виявлення додаткових інформаційних потреб менеджменту.

Потреби в додатковій обліковій інформації можуть усвідомлюватися персоналом лише на абстрактному рівні пізнання реальності, проте,

співтовариству фахівців в галузі досліджень з облікової тематики саме й не вистачає абстрактного мислення. Такий стан речей можна зрозуміти, оскільки в минулому, і за традицією до цього часу, дослідження з облікової тематики, як правило, проводилися на емпіричному рівні, але неможливо виправдати таке положення в умовах формування нової економіки постіндустріального суспільства.

Зациклення на емпіричних дослідженнях моделі обліку п'ятсотрічної давності неминує гальмує розвиток облікової науки та обмежує мислення бухгалтерів, які не виходять за межі метафізичного способу отримання стандартної інформації та сприйняття економічної реальності на основі даних, так званого, «бухгалтерського обліку». Отримана інформація за допомогою такого обліку здатна характеризувати лише статистику показників діяльності підприємства на початок місяця, кварталу і року, але на основі такої інформації можна здійснити творчий аналіз, крім ретроспективного фінансового, користь від якого досить мізерна.

Економічна реальність наших днів настільки динамічна і складна, що здійснити аналіз господарської діяльності підприємства на основі інформації лише з єдиного джерела – «бухгалтерського обліку», не тільки неможливо, а й шкідливо, оскільки щоденні події операційної діяльності структурних підрозділів підприємства залишаються поза контролем через відсутність системної інформації для менеджерів, які у більшості випадків приймають рішення на основі досвіду та інтуїції. Це призводить до того, що «Відсутність повного контролю – те саме, що й відсутність будь-якого контролю» [6, с. 56].

Отже, потреби менеджменту в інформаційних ресурсах висувають перед обліковою наукою завдання принципового значення – створити нову систему обліку, яка би відповідала потребам менеджерів нижчого, середнього і вищого рівнів управління, а оскільки виробничі завдання у кожного з цих рівнів різні, то й система обліку закономірно повинна складатися з окремих підсистем – фінансового, управлінського та стратегічного обліку.

Кожна з підсистем загальної системи обліку має свої специфічні завдання щодо збору фактів господарської діяльності, їх обробки та методів генерування інформації, форм звітності, набору економічних показників, термінів подачі менеджерам тощо. Інформаційна система повинна давати повідомлення для менеджерів, як зазначав Нонака І. [7].

Проектування системи обліку вимагає від розробників (економістів, фінансистів, менеджерів, обліковців, інженерів, технологів та інших фахівців) знання структури інформаційного поля, як фундаментальної категорії інформаційного процесу.

Перші публікації з теорії інформаційного поля відносяться до 70-х років ХХ століт-

тя, коли Денісов А.О. вперше опублікував в 1975 році брошуру «Теоретичні основи кібернетики: інформаційне поле», а слідом за ним інші дослідники почали розвивати теорію інформаційного поля в різних складних системах, у тому числі й економічних.

Теорія була прийнята не відразу, оскільки її з самого початку критикували ортодоксальні філософи через те, що автор висунув ідею про існування інформаційного поля у структурі матерії. Пізніше фізики визнали, що матерія складається з трьох основних елементів – речовини, енергії та інформації, але це породжувало сумнів у правильності вчення марксизму, відповідно до якого філософи розуміли матерію єдиною субстанцією усього суцього у Всесвіті.

Прецедент з інформаційним полем свідчить про вплив філософії на дослідження економічних проблем, сприяючи чи гальмуючи науковий пошук. Саме визнання інформації одним із елементів матерії, сприяло розвитку інформаційної сфери та комп'ютерної техніки в другій половині ХХ століття, плодами яких людство користується в наші дні.

Ми використовуємо інформацію, як благо, як можливість розширення інформаційних ресурсів для управління виробничими структурами, як спосіб підвищення ефективності роботи персоналу.

Без філософського осмислення інформації та її застосування у практичній діяльності підприємства неможливо зрозуміти глибинних економічних процесів і збагнути проблеми обліку та майбутнє облікової науки.

Специфіка філософського знання допомагає піднятися над зовнішнім, буденним аналізом поверхневих явищ та їх властивостей, заглибитися в сутність економічних процесів, які неможливо збагнути досвідом і практикою.

Філософія вчить, що відображення реальності в голові людини не повністю адекватне відображуваному об'єкту, тому що люди пізнають лише частину реальності, яка називається «інформація для нас», а інформація, як елемент матерії, називається «інформація в собі», яка ніколи не розкривається повністю, а існує лише як потенційна можливість її більш повного пізнання у процесі розвитку людства.

Одним із перших авторів вчення про «інформаційні поля» в галузі суспільних наук став П'єр Бурдьє (1930 – 2002) – французький соціолог і філософ, який обґрунтував центральну ідею щодо існування в суспільстві таких категорій, як соціальний простір, інформаційне поле, культурний і соціальний капітал, агенти впливу тощо.

В інтерпретації Бурдьє П. поняття «поле» – це місце взаємодії різних сил у відносно незалежному просторі, мережа відносин між об'єктами і явищами середовища і процесами соціальних суб'єктів. Ці відносини існують незалежно від індивідуальної свідомості та волі окремих людей. У суспільстві існує велика кількість полів

у результаті взаємодії між людьми (економічне, соціальне, демографічне, освітнє, релігійне, політичне, інформаційне, культурне, мистецьке тощо), які мають власну структуру і переплітаються між собою [8].

Поля виступають ареною змагань індивідів або їх груп за поліпшення своїх позицій, за досягнення привілейованого місця в соціумі. Відповідно, найбільшою потужністю наділене те поле, на якому агенти володіючи ресурсами, можуть їх інвестувати у відповідне поле з метою отримання вигод, зокрема, отримання прибутку в економічному полі.

На економічному та інформаційному полях люди використовують для досягнення своїх цілей різні види інвестиційного капіталу – економічного, культурного, соціального, технічного, технологічного, інформаційного, інтелектуального та інших. Найважливішою характеристикою поля є форма взаємодії агентів за час перебування у полі, чії позиції в цьому полі повинні розглядатися тільки у взаємних відносинах.

Найважливішим для розуміння концепції Бурдьє в цілому і теорії полів, зокрема, є принцип відносності. Поле – це структурований соціальний простір – поле сил і поле боротьби за зміну чи збереження цього поля. Найстійкіше поле завжди має найбільш розгалужену структуру, а елементи його структури істотним чином відрізняються між собою.

Оскільки об'єкти підприємства існують у просторі та часі, то й інформація, що надходить від них, завжди має просторово-часову структуру, яку людина може пізнавати методом вимірювання фактів та розкриттям властивостей об'єктів завдяки отриманню «інформації для нас».

У зв'язку з цим можна стверджувати, що інформаційне поле містить у собі потенційну інформацію, з якої штучно створена облікова система відбирає лише окремі факти з об'єктів, перетворюючи їх на інформацію, яка корисна для управління бізнесом.

Поле – це наше людське уявлення про реальне відображення фактів про окремі характеристики об'єктів в оточуючому нас матеріальному середовищі. Інформаційне поле це подвійне відображення об'єкта – спочатку органами відчуття людини в оточуючому середовищі, а потім – усвідомлення, вимірювання та фіксування на матеріальних носіях даних про ті явища і процеси, що відбуваються в об'єкті, які являють інтерес для обліку та управління.

Потенційно можлива (повна) інформація про об'єкт – «інформація в собі» за обсягом завжди більша, ніж «інформація для нас». Чуттєве відображення відбувається в часі та просторі, а інформація являє собою суму потоків фактів про характеристики окремих частин матеріальних об'єктів чи сукупності матеріальних об'єктів, які формують інформаційне поле навколо вимірювача.

Інформація, подібно до матеріальних речей чи енергії, як елементів матерії, підпорядкова-

на законам природи. Не вдаючись до розкриття всієї множини законів природи, зупинимось лише на тих із них, які мають найбільш суттєве значення для практичної роботи облікових працівників з інформацією.

Закон розвитку – сутність в тому, що він вимагає обліку не лише як миттєвого зрізу того явища, що цікавить нас (статика), а й інерції його розвитку (динаміка). Сутність явища складається з двох різних сутностей – стану та руху, при цьому значення руху переважає значення стану.

Закон загального взаємозв'язку та взаємозалежності явищ – вимагає обліку всіх факторів, які впливають на досліджуваний процес, а не тільки тих, що нам видаються домінуючими. Сутність кожного об'єкта визначається не тільки інформацією про зв'язки з однорідними з ним об'єктами, а й інформацією про інші об'єкти – типу 2, типу 3, типу 4 тощо.

Інтелектуальний рівень облікової системи визначається тим, наскільки працівники управління отримують інформацію в повному обсязі від облікової служби і використання потенційних можливостей інформаційного поля (рис. 1).

Формами існування інформації в інформаційному полі можуть бути: чуттєва (сприймається органами відчуття людини) та логічна (характеризує доречність, значимість, цінність, правдивість та інші ознаки сприйнятої інформації).

Логічний перетин цих двох форм характеризує зміст, складність, обсяг та інші аспекти отриманого інформаційного повідомлення.

Зміст інформації за рівнем складності поділяють залежно від її носіїв (суб'єктів) на власну (якою володіє людина), системну (якою володіє колектив людей) і взаємну (яка проявляється у виробничому колективі). У сукупності вони формують уяву про цілісність і структуру інформаційної системи підприємства (системну складність), що дозволяє кількісно оцінити ступінь зрілості системи та свободи її елементів.

Проте, джерелом інформації завжди служить інформаційне поле, як об'єктно-суб'єктний феномен, коли люди взаємодіють між собою і природою (речовиною та енергією) у практичній діяльності та фіксують у своїй свідомості відображення властивостей об'єктів реального світу.

Відображення властивостей речей, явищ і процесів у свідомості людей обумовлена їх здатністю до пізнання, як вищої форми відображення, коли у процесі соціальних відносин між ними виникає усвідомлення, як осмислене знання та здатність до абстрактного мислення, передбачення, цілепокладання, ціннісних відношень, практичної перетворювальної діяльності.

Формування облікової системи передбачає розробку моделі, яка відтворює оригінал (інформаційне поле), що складається з множини елементів і зв'язків між ними, визначення мети й отримання результату.

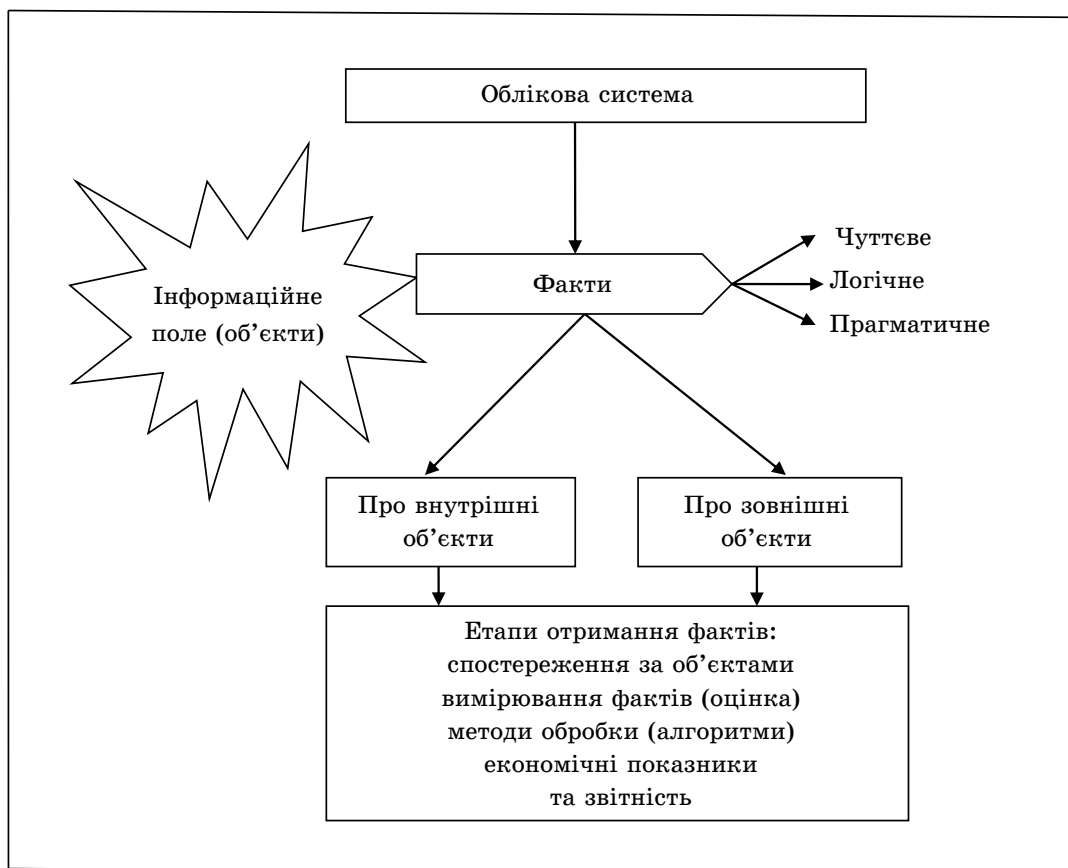

Рис. 1. Зв'язок між інформаційним полем та системою обліку

На рис. 2 модель відображає оригінал, оскільки в обох випадках видно трикутники, але насправді трикутник у моделі суттєво відрізняється від оригінала своїми параметрами – розміром площі, кутів, розташуванням, периметрами.

Говорити про модель інформаційного поля підприємства поки що можна лише на вербальному рівні (описати його структуру на прийнятій мові за допомогою понять та їх тлумачення), оскільки дослідження закономірностей інформаційного поля та його місця і ролі в обліковій науці знаходиться лише на початковій стадії дослідження.

В обліковій літературі немає спеціальних публікацій з проблем теорії чи практики інформаційного поля, а якщо автори іноді вживають слово «поле», то лише як метафору для «красного слівця». Процеси управління підприємством припускають менеджерів всіх рівнів інформацією, необхідною для ефективного здійснення діяльності підприємства у вигляді набору даних різного ступеня структурованості і обробки. Тобто виходячи з основної мети функціонування підприємства і, отже, потреб менеджменту, будується інформаційне поле підприємства».

Якщо мова йде про інформаційне поле обліку, то воно також має свій структурований соціальний простір, в якому присутні сили, одні з яких борються за збереження існуючого поля

(консервативні бухгалтери), а інші (менеджери різних ієрархічних рівнів, окремі групи стейкхолдерів, науковці, громадяни) вимагають відкритої всебічної інформації про діяльність бізнесу, Одні засекречують економічну інформацію, а інші бажають здійснювати контроль над економічними процесами в суспільстві.

Інформаційне поле підприємства потенційно може задовольнити потреби усіх користувачів у якій завгодно інформації про діяльність бізнесу, але коефіцієнт корисної дії системи обліку в її сучасному вигляді під назвою «бухгалтерський облік» видає такий обсяг інформації при комп'ютерній обробці даних, як і сто років тому при ручній обробці фактів на рахівниці.

Парадокс в інформаційній сфері підприємств полягає в тому, що безмежні можливості збору й обробки даних за допомогою комп'ютерної техніки та отримання інформації для індивідуальних користувачів, облікова система не використовує через психологічні причини обліковців та слабкість наукових досліджень на стику облікових й управлінських проблем отримання інформації. Ці причини суто суб'єктивні, які викликані опором змінам обліковцями в переломний період, коли старі парадигми управлінської та облікової науки ще не подолані новими, але певні зрушення вже проявляються.

Прогрес підприємства, як і суспільства в цілому, простежуються у постійному зростанні

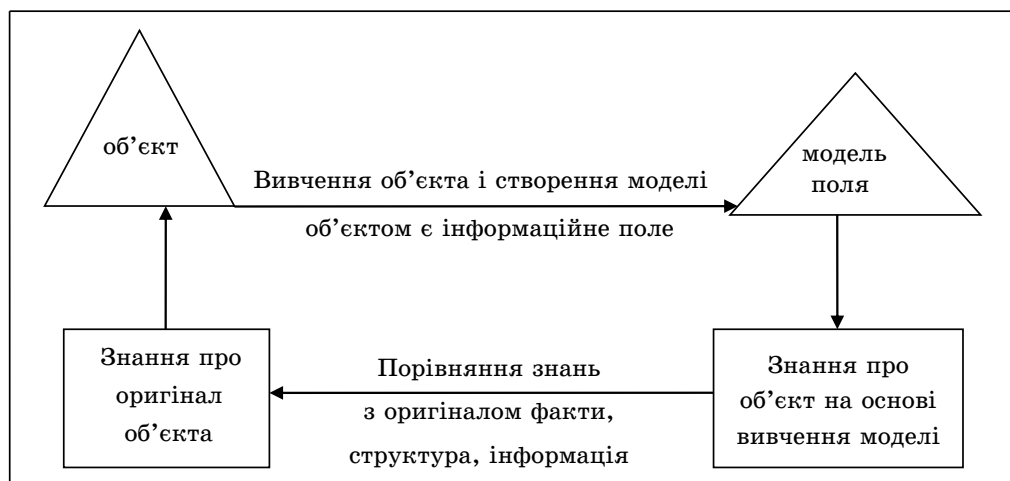

Рис. 2. Процес пізнання закономірностей інформаційного поля

ні соціального благополуччя працюючих, тому поняття соціального багатовимірного простору структурується на основі розподілу різних видів капіталу (економічного, культурного, символічного), що виступають як інструменти та цілі боротьби між агентами всередині інформаційного простору.

Одним із потенційних об'єктів інформаційного поля є соціальний капітал – поняття, введене Бурдье у науковий світ через опубліковану статтю «Форми капіталу» в 1983 році, в якій позначено соціальні зв'язки, що можуть виступати ресурсом отримання вигод.

Соціальний капітал є продуктом суспільного виробництва, матеріальної, і тим самим, класової практики, засобом досягнення групової солідарності. Бурдье П. використовує капітал як простий спосіб вимірювання соціальної конкуренції і влади в суспільстві. У такому розумінні соціальний капітал виступає не тільки і не стільки причиною економічних вигод, скільки проявом соціально-економічних умов та обставин, він є груповим ресурсом і не може бути визначений на індивідуальному рівні. Зв'язки між економічним розвитком суспільства і розміром сукупного соціального капіталу опосередковані політичним ладом, релігійними традиціями, домінантними цінностями.

Соціальний капітал залежить від кількох складових:

- економічного – (володіння матеріальними благами, які допомагають зайняти чільне місце в полі – гроші, а також і будь-який товар у широкому розумінні цього слова);
- культурного – освіта (загальна, професійна, спеціальна) і відповідний диплом, а також той культурний рівень індивіда, який йому дістається у спадок від його родини і засвоєний у процесі соціалізації;
- символічного – авторитет, влада в економічному полі.

Економічний і культурний капітали стають джерелами влади для тих, хто ними володіє персонально, що дає агенту владу над тими, у кого

цього капіталу менше, або хто його позбавлений.

До недавнього часу поняття «інформаційне поле» в обліковій науці було невідоме і його не застосовували у практичній діяльності, хоча Устенко А.О. у монографії «Економіко-організаційні проблеми інформатизації управління» ще в 2002 році описав модель ситуаційного поля як частину глобального інформаційного поля та його значення для менеджменту та відзначав: «Доречно створювати служби, які здійснюють сортування, вторинний опис і надання інформаційних ресурсів за першою вимогою робітникам для забезпечення ефективного управління підприємством» [9, с. 138]. Проте, ці призови не вплинули на керівників і бухгалтерів, що свідчить про низький рівень знань менеджерами й обліковцями значення інформаційного середовища, нерозуміння ролі і можливостей інформаційних ресурсів та обмеженість вимірювального апарату облікової науки, яка претендує на роль постачальника інформації для управління бізнесом.

Сучасні вимоги до бухгалтерів – отримання вигод від ситуацій в економіці, швидке реагування на зміни середовища, перетворення змісту роботи зі скучного відображення фактів за стандартами обліку в консультанта з інформатизації бізнесу (в інформаційного менеджера), який бере активну участь у найважливіших рішеннях, що визначають фінансовий успіх бізнесу.

Боротьба між агентами облікової й управлінської систем почала розгортатися понад 100 років тому, коли Емерсон Г. в 1911 році в книзі «Дванадцять принципів продуктивності» [10] піддав нищівній критиці бухгалтерів за надто обмежене коло показників, які вони наводили у звітності про діяльність підприємства, на основі яких неможливо розрахувати ефективність витрат виробництва і пропонував методіку розрахунку ефективності витрат на виробництв в натуральному вимірі, а підприємці – брати Дюпони ще на кілька років раніше запропонували новий метод інтерпретації даних балансу в

своїй знаменитій «піраміді Дюпона», яка стала оригінальним методом аналізу факторів підвищення норми прибутку.

У цей же період прогресивними науковцями в галузі обліку, які скоріш за все, не були за освітою бухгалтерами, але розуміли цінність облікової інформації і пропонували нові методи отримання інформації про формування собівартості продукції (стандарт-кост, поділ витрат на змінні і постійні) та пропагували впровадження в практику окремі елементи управлінського обліку.

Хоча проголошено немало декларацій з боку бухгалтерів про те, що облік дає інформацію для прийняття рішень, але це не зовсім відповідає істині, оскільки така інформація стосується лише фінансового положення підприємства на певну дату (раз на місяць чи квартал), а для менеджерів облік практично не дає ніяких повідомлень в реальному часі про господарську діяльність, якою вони займаються щоденно, тому у своїй роботі користуються здоровим глуздом, оцінюючи нестандартні ситуації і приймаючи рішення в умовах високого рівня невизначеності та ризику.

Господарський облік практично відсутній, як цілісна наука, змістом якої повинна стати структура отримання інформації для поточної роботи працівників системи управління операційного, тактичного і стратегічного рівня.

Висновки з проведеного дослідження. Без розробки теорії структури інформаційного поля підприємства будь-які вдосконалення системи обліку носять і будуть носити суб'єктивний, спекулятивний, антинауковий характер. Поняття поля для облікової науки має не менше значення, ніж поля для фізики, молекула – для хімії чи ген – для біології.

Поле – це фундамент облікової науки, оскільки на ньому знаходяться об'єкти, що містять в собі потенційні факти господарської діяльності, які за певними алгоритмами обробки перетворюються на інформаційні ресурси як продукт облікової служби, призначений для споживання системою менеджменту.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гринь В.П. Сутність та види інформаційного простору. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 4(90). С. 141–147.
2. Дубняк В.А. Інформаційний простір: Структура та функціональні параметри. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2015. № 4 (24). С. 21–25.

3. Пушкар М.С., Голінач Л.І. Соціальна відповідальність бізнесу: теорія і практика: монографія. Тернопіль : Kart-blansh, 2018. 215 с.
4. Пушкар М.С., Пушкар М.Р. Інформаційні ресурси для бізнесу: формування та використання. Тернопіль: Kart-blansh, 2021. 208 с.
5. Семанюк В.З. Інформаційна теорія обліку в постіндустріальному суспільстві: Монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 392 с.
6. Еріксон Т. В оточенні ідіотів, або як зрозуміти тих, кого не можливо зрозуміти / пер. з англ. Махоніна В. Харків : Фоліо, 2018. 251 с.
7. Ikujiro N., Hirota T. (1995) The Knowledge-creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation. Oxford University Press.
8. Бурдье П. Соціальний простір: поля та практики. 576 с.
9. Устенко А.О. Економіко-організаційні проблеми інформатизації управління: монографія. Тернопіль : Економічна думка, 2002. 247 с.
10. Harrington E. The Twelve Principles of Efficiency. URSS. 2023. 224 с.

REFERENCES:

1. Hryn V.P. (2019) Sutnist ta vydy informatsiinoho prostoru. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, no. 4(90), pp. 141–147.
2. Dubniak V.A. (2015) Informatsiinyi prostir: Struktura ta funktsionalni parametry. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Sotsialni komunikatsii*, no. 4 (24), pp. 21–25.
3. Pushkar M.S., Holinach L.I. (2018) Sotsialna vidpovidalnist biznesu: teoriia i praktyka: monohrafiia. Ternopil: Kart-blansh, 215 p.
4. Pushkar M.S., Pushkar M.R. (2021) Informatsiinyi resursy dlia biznesu: formuvannia ta vykorystannia. Ternopil: Kart-blansh, 208 p.
5. Semaniuk V.Z. (2018) Informatsiina teoriia obliku v postindustrialnomu suspilstvi: Monohrafiia. Ternopil: TNEU, 392 p.
6. Erikson T.V (2018) otochenni idiotiv, abo yak zrozumity tykh, koho ne mozhlyvo zrozumity / per. z anhl. Makhonina V. Kharkiv: Folio, 251 p.
7. Ikujiro N., Hirota T. (1995) The Knowledge-creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation. Oxford University Press.
8. Burdie P. Sotsialnyi prostir: polia ta praktyky. 576 p.
9. Ustenko A.O. (2002) Ekonomiko-orhanizatsiinyi problemy informatyzatsii upravlinnia: monohrafiia. Ternopil: Ekonomichna dumka, 247 p.
10. Harrington E. (2023) The Twelve Principles of Efficiency. URSS. 224 p.